

NOVADNIEKS

CETURTDIEN,
1991. gada 24. janvārī

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nr. 9 (6168)
Maksā 10 kap.

PSRS PREZIDENTAM GORBACOVA KUNGAM,
PSRS IEKSLIETU MINISTRAM PUGO KUNGAM, LAT-
VIJAS REPUBLIKAS AUGSTĀKĀS PADOMES
PRIEKSEDETĀJAM GORBUNOVA KUNGAM, LATVI-
JAS REPUBLIKAS MINISTRU PADOMES PRIEKSE-
DETĀJAM GODMANĀ KUNGAM, LATVIJAS TAUTĀM

Preiļu rajona zemnieku saimniecību sanāksme notikumus Lietuvā un Latvijā vērtē kā demokrātisko pārkārtojumu beigas un reakcionāro spēku uzbrukumu.

Mēs energiski protestējam pret ieroču izmantošanu partokrātijas un tās izveidoto «nacionālās glābšanas komiteju» ambiciozo mērķu sniegšanai.

Mēs atzistam tikai pirmoreiz demokrātiski ievēlēto Latvijas Augstāko Padomi un likumigo valdību un izpilīsim tikai tos likumus un lēnumus, ko izdevusi Latvijas Republikas Augstākā Padome un valdība.

Mēs pieprasām nekavējoties izvest no Baltijas terito-

rijas OMON kontingentu un atlaist «nacionālās glābšanas komitejas», sodit tragisko notikumu Vilnā un Rīgā patiesos vaininiekus.

Mēs sakām energisku «Nē!» diktatūrai un teroram.

Latvijas tautas: latvieši, krievi, baltkrievi, lietuvieši, ukraini, citu tautību un nacionālo grupu pārstāvji! Neļaujieties Latvijas kompartijas vadības, interfrontes un to radītās «nacionālās glābšanas komitejas» provokatoriskajai rīcībai! Nosargāsim demokrātiju, Latvijas valsts neatkarību, mūsu bērnu nākotni!

Pieņemts vienbalsīgi zemnieku saimniecību sanāksmē Preiļos, 1991. gada 21. janvārī

Jautājumi bez atbildēm

Ar Vislatvijas sabiedriskās glābšanas komitejas Preiļu rajona nodaļas lēmumu sakarā ar reorganizāciju V. Solovjovs atbrivots no komitejas priekšsēdētāja un locekļa pienākumiem.

VSGK rajona nodaļas prezidijs

Šim pazinojumam ir neliela priekšvēsture. Par to, ka V. Solovjovs vada Vislatvijas sabiedriskās glābšanas komitejas Preiļu nodaļu, sītāji uzzināja no LTF Preiļu nodaļas valdes atklātās vēstules rajona iedzīvotājiem («Novadnieks», 1991. g. 17. janvāri). Un jau nākamajā dienā redakcijā atskanēja tāluņa zvani, bija ieradies arī Preiļu siera rūpniecības šoferu pārstāvis. Cilvēki, maigi izsakoties, bija neizpratnē gan par minētās komitejas, gan par paša V. Solovjova darbību.

Piezvanīju siera rūpniecības direktoram un palūdzu sniegt interviju, tā teikt, pēc lasītāju lūguma. V. Solovjovs no intervijas atteicās, piebilzdam, ka par VSGK rajona nodaļas priekšsēdētāju esot ievēlēts bez viņa ziņas, ka viņam pašam par daudz ko jātieket skaidribā, tāpēc galigo atbildi sniegšot mazliet vēlāk. Un patiesām — pirmdienas rītā V. Solovjovs man piezvanīja, informēja, ka vairs nesastāvot VSGK, cita vidū piemetinādams, ka lidz šim šī komiteja rajonā praktiski neko neesot darījusi.

Un tomēr VSGK rajonā, acīmredzot, pastāv, ja jau ir kam nomainīt tās priekšsēdētāju. Kas to vada patlaban — noskaidrot neizde-

vās (pirmdien to nevarēja pateikt arī LKP rajona komitejas pirms sekretārs P. Vartminskis). Tāpēc jautājumi par šīs «pagrides» komitejas darbību, ko griebēju adresēt V. Solovjovam, pagaidām paliek bez atbildēm. Lūk, šie jautājumi.

1. Kādā forumā un kādā veidā ievēlēta VSGK Preiļu nodaļa? Kādi cilvēki to vada? Ko viņi līdz šim ir darijuši konkrēti mūsu rajona attīstībai?

2. Ja VSGK Preiļu nodaļa sevi uzskata par paralēlu struktūru rajona Tautas deputātu padomei, tad kādā celā tā gatavojas pārņemt varu? Kā VSGK Preiļu nodaļas vadītāji var izskaidrot savu antikonstitucionālo darbību, jo PSRS Konstitūcija, par kurās nelokāmu izpildi viņi, acīmredzot, iestājas, paredz, ka visa vara pieder vispārējās, tiešās, vienlīdzīgās un aizklātās vēlēšanās ievēlētām Tautas deputātu padomēm.

3. Ja VSGK Preiļu nodaļa sevi uzskata par sabiedrisku vai sabiedriski politisku organizāciju, tad kad un kurtā ir reģistrēta atbilstoši likumam (arī attiecīgām PSRS likumam)? Kas un kad ir pieņemis šīs organizācijas statūtus un programmu? Kādi mērķi tajā izvirzīti?

P. PIZELIS

X stunda, šī agrāk nekad nedzirdētā stunda, kurā satek, saņemis un saplūst kopā tautas ciešanas un sajūsma, tautas bailes, izmisums un drosme, nu ir klāt. Nebaltais dienas atkal pienākušas Baltijai, kuras valstis allaž kādam bijušas pa kājām un kuras allaž kāds iekārojis.

18. janvāra rīts. Vajadzētu teikt: «Rīga mostas...» Bet — vai tā maz bija iemugusi? Tās sargi — noteikti nē. Migla sījājas, izklīst rīta drēgnums, bet pret debesim joprojām stīgo daudzum daudzu ugunkuru dumi, un skatam pavecas nepieredzēta aina: visdažādākie auto, bālkī, akmens bluki, dzelonslieples, smilšu kalni, ceļniecības konstrukcijas... Tā ir ūdens Rīga — stiprais viduslaiku ciektoksnis, par kuru vienā nakti pilsetai vajadzēja pārtapt arī 20. gadsimta pēdējā desmitgadē.

Protams, taisnība tiem kara māslas speciālistiem, kuri smīn un noniecinā tautas apņēmību tā nosargāt savu valdību un valsti. Sau-

bu nav, ka PSRS kara tehnika ātri vien tiktu galā gan ar šīm barikādēm, gan ar laudim. Bet tad arī pagrūti būtu pasaulei ieštautīt, ka latviešu lauta kā 1940. gadā — mierīgi un pat ar ziediem un (sajūsnas) asarām — sagaidīja sarkanzvaigžnotos tankus un izteica vēlēšanos uz mūžīgiem laikiem dzīvot savienībā ar Savienību un celt sociālismu ar visām tā fāzēm.

Nekāl Izrādās, visus šos 50 okupācijas gadus latviešu mātes saviem dēliem mācījušas latvisko garu un tēvi — latvisko spītu un izturību. Un tāpēc vīriem tagad nešalst. Un tāpēc vīriem nav bai! Un mūsu tautas stiprākā dala ir tur, kur šobrīd visgrūtāk — Rīgā.

Preiļu puses viri līdz ar eitiem latgaliešiem sastopami Zaksalā. Naktis pagājusi mierīgi, un dienai iestājoties pie televīzijas torna vēl apņēmīgā sprēgā ugunkuri. Sprēgā arī valodas — apņēmīgas, stīngas, ne joku dzīšana (augšējais attēls). Ne veltī esam «kaluši» Le-

nina rakstus. Nu zinām, ka okupācijai jāsākas ar pastu un telegrāfu (mūsdienās — arī radio un televīzijas) ienemšanu. Tāpēc ap televīzijas centru bieži «ceži» (4. lpp.). Pret tankiem — kaut vai tā! Tāpēc te arī mūsu viri (apakšējais attēls).

Ridzinieki neaizmirst savus sargus. Ved malku. Ved un nes brokastis, pusdienas un vakariņas. Ika pārīdīm pie ugunkuršinā plesītāji vēlgi aicina iestiprināties (vidējais attēls).

Jestājusies jauna diena. Un cilvēki visā Latvijā mierīgāk uzelpo, jo vēl viena naktis, kad tūmsas varoņiem uzdarboties, ir pagājusi. Cilvēki steidz parastajās gaītās. Ti kai biežāk apstājoties un sienu un žogu avīzēs (tautas izdotajās avīzēs) iekskatoties, caur barikāžu ejām spraucoties (4. lpp.), jaunus vaibstus milās, sīrmās Rīgas sejā vērojot. Piemēram, pilsētas centrā, tieši preti Lepina piemineklim nu

(Nobeigums 4. lpp.)

Baltijai
nebaltas
dienas

Humānais kāpurķēžu sociālisms

Iestājusies «humānā sociālisma celtniecības» izšķirošā fāzē. Bolševiki šo valsti nodibināja, viņu partijai vēsture lēmusi to arī sagraut. Īpašu paātrinājumu šis process ieguvis pašreiz.

Cik pētijumu, dokumentu, piepūles, dažkārt — arī strīdu un nesaprašanās ir bijis par 1940. gada notikumiem. Nu visu paaudžu cilvēkiem šaubas izgaisušas. Bija tā, kā ir. Scenārijs, morāles kritēriji, idejiskā bāze un realizēšanas paņēmieni tie paši. Tīkai laikmets cits un cilvēki citi...

Gribu dalīties novērojumos un pārdomās, kas saistīs ar dežūru Rīgā. Piebraucot pie televīzijas ēkas Zākusalā, pirmais iespāids asociējus ar tūrisma salidojuma skatu. Taču tikai ārēji. Iedzīlinoties atklājas vārdiem grūti pasaikāmās. Morālā ziņā tas ir

kas līdzīgs dievlūdzēju pulkom baznīcas dārzā, kad notiek dievkalpojums.

Tūkstoši cilvēku, bet izpaliek burzma, tirgus čelas. Nav neiecietības, īguma, domstarpību vai savstarpēju apvainojumu. Cilvēki sēž pie ugunskuriem, ne īpaši sadalījušies pēc dzīvesvietas vai vecuma. Visbiežāk klusē. Liekas ir valodas, jo kopīgas ir domas. Nav šaubu par mērķi, skaidrs arī pieņakums.

Izšēnis latvieši gan prieķos, gan bēdās ir kopā ar dziesmu. Arī te. Uzstājas mākslinieki. Arī tā ir varonība — tādā laikā pausto, kas domāts brīdim, kad visapkārt valda bezrūpīga līksmība.

No pieticīgās pieredzes jāsecina, ka līdzi uz dežūru jāņem produkti, pārsienamais materiāls, gāzmaskas, ja tādas ir, ja iespējams — foto, kino, radio aparāti,

magnetofoni, kuriem jābūt ieraksta režimā. Kā saka: ja nu kas...

Aizstāvji, kuri brauc atkārtoti, to nedaris, bet, braucot pirmo reizi, var rasties vēlēšanās sevi uzmundrināt ar ko stiprāku. Te atcerēsimies, ka darām svētu darbu un neaptraipīsim sevi ar primitīvu ikdie nišķumu. Tas ir tikpat amorāli kā līdzās svecītei, ko gatavojamies iedegt kapu svētkos uz tuvinieka kapa, vai rožukronim, baznīcā ejot, somā ielikti arī alus pudeli. Apzināsimies, ka, ja mēs lautu, tad mūsu ie naidnieki mūs tur — Rīgā pie objektiem appādātu ar visizmeklētākajiem dzērieniem un pat bez maksas.

Kā skolotājs vecāko klašu skolēniem gribu teikt, ka republikas objektu apsardze nav parasts pasākums, kur likt lietā savu jauni bus drosmi un spēku. Mie-

riku sirdsapziņu un droši visiem acis skatoties, ar lielāku atbildības apziņu jums jāturpina mācības un varbūt jāuzņemas arī papildus rūpes vecākā brāļa vai tēva vietā. Jauniešiem, kuri nav dienējuši, atrašanās tur nav pieļaujama, jo tā provokatoriski var tikt izmantota, lai tulkotu kā iespēju nemācīties, kļainot, nestādāt vai neiedaistīties obligātajā karadienestā. Nevajag turp doties arī meitenēm, jo viņus viņām piemērotos darbus veic paši aizstāvji.

Pie objektiem dežūrē cilvēku tūkstoši, taču pieejumu postepes uz tiltiem šoferu ir daudz mazāk, un savas mašīnas viņi atstāt nevar. Sevis aizstāvībai pret bruņotu nezvēru viņi nedrīkst pacelt pat mašīnas kurbuli, jo Maskavas TV darbnīcās tas viegli «pārvērtīsies» par moderniem šaujamiero cīem, no kuriem tautu var

pasargāt vienīgi humānā sociālisma cīnītāju priekšpulks — OMON. Starp šiem šoferiem bez latviešiem ir arī daudz citu tautību cilvēku.

Uzkrītoši un likumsakari gi, ka starp brāukt gribētājiem, lai nosargātu mūsu valdību un svarīgākās ēkas Rīgā, nav, citkārt bravurīgo mūsu diskotēku dūres varoju. Cita lieta — savus muskuļus nodemonstrēt sa rīkojumā kaut kur aiz Pe lēču vai «Dzintara» klubā, un visbiežāk — pret sa vējiem, latgaliešiem.

Mūsu tautu cīņa gūst at balsi visā pasaule. Kā lai novērtē vērtības, par kurām cīnāties? Lietuviešu varo darbs ir apliecinājums mērķa svētumam un cilvēcības uzvarai.

Ar patiesību netirgojas. Patiesību nevar noslēpt, patiesību vajag aizstāvēt.

E. VALAINIS (Upmalā)

Atkal godā aitas

Jautāju valsts saimniecības «Aglona» galvenajai zootehnikei Lidijai Tumovai:

— Aitas vēl turat?

— Pēc iepirkuma cenu pāugstināšanas tagad aitas ir godā, — viņa teica. — Aitu fermu ne vien saglabāsim, bet arī ievērojamī paplašināsim.

Bija laiks, kad aitas turēja gandrīz katrā rajona saimniecībā. Tad no aitkopības atteicās kā no neizdevīgas nozares. Nolēma tās audzēt Aglonā. Padomju saimniecībā izveidoja četras aitu fermas: Rajeckos, Kapinos, Seklos un Lopotos. Taču nebija materiālās ieinteresētības un aitkopiba nikuļoja. Un vēl pie metās sērga. Aitas saimniecībā pamatā likvidēja. Tikai dažus simtus atstāja Lopotos, kur tās lielākā skaitā ir arī tagad.

Braucam uz Lopotiem, uz aitu fermu. Pa ceļam apsteidzam traktorus, kas piekabēs ved sienas rulonus. Lidija Tumova paskaņdroja:

— Celi uz Lopotiem ir mālaini un slapjā laikā neizbraucami. Tāpēc, kamēr

pieturas sasalums, veidojam lopbarības krājumus.

Aitu ferma izdezinificēta un izbalināta, te valda laba kārtība. Tirs un silts gaiss. Sākusies aitu atnešanās. Aizgaldos jau ir vairāk par 100 jēriem. Lēš, ka pavisam šoziem to atnesīsies ap četri ar pusim.

Lopotu fermas abos galos izvietotas Latvijas tumšgalves šķirnes 340 aitu mātes un 140 remontaitinas, ir arī vaislas tekī. Ganāmpulks atjaunojis un ir veselīgs.

Agrāk par valstij nodoto aitas galu samaksa bija nēcīga, vilna — ļoti lēta. Tagad par kilogramu galas dzīvsvarā maksā līdz 7 rubļiem, vilnu realizēs pēc līgumcenām — nēmējs republikas Sadzives pakalpojumu ministrija. Agrāk daudz vilnas aizgāja bojā, jo aitas cirps vienreiz gadā. Tagad, kad vilna ir deficits, cirps divreiz gadā. Pašlaik, kaut arī ziema, aitas ir nocirptas. Tas veiks pašu — pensionēto saimniecības sieviešu spēkiem.

Lopotu aitu fermā strādā divi. darbīgi cilvēki: Lidija

Livdāne — jau ilgus gadus, Jānis Grikovs uz šejienu atnāca tikai pirms diviem gadiem. Viņš bija celtnieks, meža strādnieks, palūgts strādāt aitu fermā, piekrita. Virše cilvēks te ir ļoti vajadzīgs: viņam ir pa spēkam atritināti lielos sienas rulonus, pacelt maius 'ar spēkbarību, paremontēt aizgaldus, veikt citus smagākus darbus, ko nespētu sieviete.

— Mūsu saimniecības laudis aizvadītājā gadā valstij nodeva ap 600 aitu, sovhozs — tikai nedaudz vairāk par 200, — stāsta Lidija Tumova. Tagad aitas audzēt ir izdevīgi. To kopšana prasa maz darba. Viens īpaši vasarā, kad aitas ir ganībās. Aitu fermai veltīsim nopietnu uzmanību, domāju, ka šī nozare turpmāk attīstīsies sekuri.

Jānis GURGONS

Attēlo: aitkopis Jānis Grikovs ar saviem miluļiem.

Jāņa Silicka foto

Beigusies PSRS Augstākās Padomes sesija

Referendumus jautājumā par Padomju Savienības saglabāšanu notiks 1991. gada 17. martā visā PSRS teritorijā. PSRS Augstākā Padome 16. janvārī plenēma lēmumu par šāda referendumu organizēšanu un veicamajiem pasākumiem.

Balsošanas rezultāti tiks noteikti attiecībā uz visu Savienību, nemot vērā balsošanas rezultātus atsevišķi katrā republikā.

Sai pašā dienā deputāti noklausījās informāciju par stāvokli Persijas jūras liča

rajonā un pienēma lēmu mu šajā jautājumā. Parlaments aicināja visas puses turpināt problēmas politiskā risinājuma meklējumus.

PSRS Augstākās Padomes ceturtā sesija beidza darbu. Paredzams, ka valsts parlaments atkal sapulcēsies 18. februārī. Bet ja būs nepieciešams, slēdzot nobeiguma sādi, teica PSRS Augstākās Padomes priekšsēdētājs A. Lukjanovs, tad ārkārtas sesija tiks saauktā nekavējoties.

TASS

As signalis

Apburtās desas loks

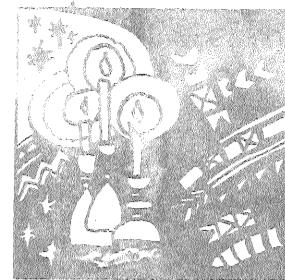
DAUGAVPILS, 16. janvāri (Vladimirs Rudojs — LETA). Arvien skalāk, bet dažkārt pat draudīgi Daugavpils veikalos atskan divi bieži atkārtoti jautājumi: kāpēc pārdošanā ir tikai dārgā gaļa? Kur palikusi lētā desa? Pārliecinošu atbildei uz tiem nespēj dot arī pilsētas tirdzniecības pārvaldes priekšnieks Rišards Draba, kas šajā sakarā pilsētas padomes sesijā sakaldojās ar galas kombināta direktori Valentīnu Koško...

Tā jau ne vienu reizi vien ir bijis. Nosūtot uz ārzemēm, bet nevis republikas ādu fabrikām ādas un

par to saņemot plaša patēriņa importa preces, šī pilsētas «patriote» atstāj bez darba kaimiņu — apavu kombinātu. Tā pārstāvji braukā pa republikām, meklējot ādas, jo zaudējuši cerības pierunāt V. Koško strādāt kopīgas lietas labā.

Te varētu teikt savu vārdu Daugavpils direktoru padome. Neteica. Atceroties, ka vārna vārnai aci neknābj, pilsētas strādnieku komiteja mēģināja tikt skaidrībā šajā juceklī, kas ir pretrunā ar veselo saprātu. Taču proletariāta pārstāvus tālāk par caurlaižu telpu neielaida. Pat militārajos objektos tagad var saņemt caurlaidi, bet galas kombinātā nekādi.

LETA

FEBRUĀRIS

2. februāri — Sveču diena. Pēc Ziemassvētkiem un Triju Kēniņu dienās tie ir trešie lielkie svētki Ziemassvētku posmā. Mums ir viens, svarīgs uzdevums būt par gaismas nesējiem šeit virs zemes — par gaismas nesējiem kā savā oriģinālā. Tā arī sabiedriskā dzīvē.

Sveces Jēzusnaicīgā tiecas augšup, tā silda un sveci iznicina. Tā skubina: skaties augšup, dod labu pie-mēru, uzpurējies Dieva un tuvākā labā!

Katra ticigā pienākums nest upurus Pestītāja labā. Upuris dod liecību par milētību un milētība prasa upuri. Kur upurgatavība, tur ir milētība, kur uzpurēšanās, tur kvēlā milētības tiesma augsti pa-cejas.

Svētītās sveces lietošana. Ar aizdegutu sveci pavadīja mirušo, kuru, nāves brīdī tuvojoties (mir-stot) ietika mīrēja rokā kā gaismas simbolu, lai mīrēja dvēsele mierigi iejetu mūžīgā Dieva valstībā.

Jaunākos laikos to vairs nedara, jo bieži cilvēki mīrst slimīnē, kur nav ieviesta šāda tradīcija. Lielā daļa cilvēku mīrst avāriju un nē-laimes gadījumu rezultātā. Kur ie-spējamis aizdegutu sveci novieto pie mīrēja gultas vai to klātesošie tur-rokās.

Svētītu sveci aizdedz un novieto uz galda barga pērkona negaisa laikā, kad klātesošie skaitīja klausas vai kopējas lūgšanas skaļā balsi.

Kristīgās laulības gadījumā svē-tītu sveci aizdedz uz galda, kad jaunavu vai jaunekļi vecāki izvadīja uz baznīcu, noskaitot piemēro-tas lūgšanas. Svētītu sveci savu-kārt laulītie aizdedz laulības jubilejas (25 un 50 gadu) gadījumā. Ieteicams šo sveci iedzīināt laulītiem arī skumju brīzīs, sevišķi strīdu un skiršanās gadījumos, kad divu laulāto sirdis ir ielavījies naids un atriebība.

Vēl divas svētītas sveces tiek novietotas uz galda preti svētbil-dei. Sis sveces aizdedz sevišķos gadījumos un aizlūgumos par mi-rušiem. Svētītas sveces nelieto-

Sekosim līdzī baznīcas gadam

telpu apgaismošanai un lūklūros.

3. februāris — Svētā Blazija die-nā. Reiz kāda sieviete, kā lasām vina dzivesaprakstā, nāca pie svētā biskapa Blazija un sīrsnīgi lūdza:

«Labais Tēvs, glābiet manu bērnu, citādi tas nosmaks!»

Un svētais nometās ceļos, sīrsnīgi lūdzās, svētīja bērnu, kuram rīkli bīja iesprūduši resna asaka, un tas tūlit kļuva vesels.

Ari tagad ticigie viņa piemiņas dienā saņem daudz žēlastību. 316. gadā mocekla nāvē mirušā biskapa dienā vēl tagad saglabājusies svē-tīgā paraša svētītās tīcīgo ar Svē-tā Armēnijas (Sebastē) biskapa Blazija svečem un lūgties par kakla sītniekiem.

5. februāris — Svētā Agates die-nā. Sai dienā tiek svētīta maize un ūdens. Tos lieto kā aizsardzību pret slimībām, bet jo sevišķi pret ugunsgrēku.

Svētās Agates — jaunavas un tālās Sicilijas mocekles godināšana ir plaši izplatīta gan austrumos, gan rietumos. Viņas vārdu piemin Svētās Mises kanonā. Viņa tīka zvērīski nomocīta Katanijā 251. gadā. Ir saglabājies viņas mocek-lības apraksts. Uz pretora (galvenā tiesneša) jautājumu:

«Vai viņa nekaunās būt kristī-gā?» Agate atbildēja:

«Pazemība un kalpošana kristīgā ticībā ir daudz augstāk vērtējama par valdnieku bagātību un lepnību!»

11. februāri — Dievmātes parādi-šanās Lurdā (Francijā). Tas no-tika 1858. gada 11. februāri. Dievmāte pirmoreiz parādījās ganu-meitenei Bernadetei. 24. februāri atvērās brīnišķīgais avots, kura ūdens tagad pazīstams visā pasau-lē. 25. marta Jēzus Māte teica:

«Es esmu Bezvainīgā lenemšā-nā.»

Tagad Lurda ir lielākā svētceļo-jumu vieta Francijā; var pat teikt, ka ievērojamākā brīnumvieta pa-saulē.

Jaunavas Marijas māsas esat jūs, jūs — sievietes un jaunavas, un mātes, jel atcerieties to! Bet arī jūs, vīrieši un jaunekļi, nekad

neajmirstiet ikvienu jaunavu, mā-tē un sievietē saskatīt Jaunavas Marijas māsu!

13. februāri — Pelnu diena. Sākas galvenais. Gavēna laikā Baznīcas lielknāz uzaicināja Rīgas biskapu ierasties Jersikā uz saru-nām par viņa kādreizējiem mēsliniekiem — lībiešiem, par braukšanas drošību tīrgotājiem pa Daugavu un par miera at-jaunošanu, lai varētu vieglāk pre-tim turēties lietuviem. Uz šo ap-spreidītās bīskaps ieradās ar saviem vīriem, ordeņa brūniniem, lī-biešu un latgalu vecākajiem un tīrgotājiem, visi bruoti. Kopā ar viņiem bija Pleskavas knāz Vladimirs, biskapa Alberta brāļa sievastēvs. Polockas lielknāz, kas bija apmeties pili, pieprasīja, lai vācieši pārtrauktu lībiešu kristī-šanu un nodrošinātu meslu ievāk-šanu. Par latgalu vecāko lomu-šajās sarunās nekas nav teikts, kamēr lībieši pieprasījuši, lai viņus atbrivotu no krievu jūga, jo turpmāk tie nevēloties kalpot diviem kungiem, t. i., krieviem un vāciešiem. Uz to polockieši atbildeja noraidoši, piedraudot node-dzināt pilis. Livzemei, kā arī pašu Rīgu nopostīt. Konflikts starp vā-ciešiem un krieviem — pilsētas laukumā (in campo) draudēja pār-augt militārā sadursmē. Taču, acī-redzot, juzdams vācu pušes pār-spēku un savas nedrošās pozīcijas, Polockas lielknāz «atstāja» visu Livzemi biskapa kungam bīrvu, lai tīktu starp viņiem noslēgts pastāvīgs miers kā pret lietuviem, tā pret cītem pagāniem un lai cejs pa Daugavu tīrgotājiem tīktu uzturēts vienmēr brīvs». (IH, XVI, 2).

Sajā situācijā nav skaidra Jersikas Visvalža pozīcija, jo viņš nav minēts. No mūsdieni viedokļa raugoties, var konstatēt, ka jau toreiz (vācieši) vienojās par kopejū politiku, kas bija vērsta pret pamatiņdzīvotājiem (lietu-viem un latgaljiem). Sis politikas sekas bija jūtamas jau nākošājos gados, kad palielinājās vācu spiediens pret Jersiku un tās sa-biedrotajiem. 1213. gadā Zobenbrālu ordeņa brūniniem sagūstīja Jersikas Visvalža sievastēvu Daugerūti, kad tas atgriezās no Novgorodas, kur tas ar turienes lielknāzu bija vedis sarunas par kopejū cīnu pret vāciešiem. Ie-slodzīts Čēsu pils cietumā, Daugerūtis izmisumā izdarīja pa-nāvadā. (IH, XVII, 3). Nākošajā gadā (IN, XVIII, 4) vācu brū-ninieki no Kokneses pils lauza mieru, pārmezdami Visvaldim, ka tas neierodas pie bīskapa kā pie-sava garīgā tēva, bet turpina biedrošanos ar lietuviem. Nakts laikā krustneši ar nodevēju palī-dzību iekļuva Jersikas pili, izlau-nīja to un daudzus aizveda gūstā. Vēl tajā pašā 1214. gadā (IH, XVIII, 9) bīskapa brūniniem no Kokneses iebruka Jersikā un iz-laupīja to, bet tad pēc Visvalža uzaicinājuma piesteigušies lietuvi atpakaļejā pilnīgi sakāva vācu karaspēku. bet šajā karaspēkā ie-saistītie kristīgie latgalji no cīnas izstājās.

13. gs. divdesmitajos gados tur-pīnājās latgalu zemju pakļauša-na krustnešu varā un to sada-lišana starp bīskapu un ordeņi. Sajā laikā hronists (IH, XXV, 2), uzskaitot Dieva darbus, asi vēr-šas pret katoļticības pretiniekem, un tiek minēti Livzemes bazni-cas lielākie ienaidnieki. So ienaid-nieku vidū tūlīt aiz Novgorodas un Polockas lielknāziem minēts Jersikas Visvaldis, kas par ri-dzinieku aplaupīšanu tīcis pietieko-ši pārmācīts ar uguni un zobenu (igne et gladio). 1224. gadā, kad sadala Tālavu, notika Jersikas tālākā sadrupināšana. Rīgas bīskapa kanceleja 1224. gadā izdeva dokumentu (LVA II Nr. 107), kur teikts, ka, paklausot Jersikas valdnieka lūgumam, tiek izlēnota Jersikas pils puse (me-diatis cestri Gerzeko et omnium bonorum aidem castri pertinenciu). Zinot iepriekšējā gadude-mita notikumus, ir skaidrs, ka Visvaldis bija spiests atdod baz-

ta Ornicāne, Velta Jonāne un Anita Gadzāne (attēlā).

Vīnas šuj bērnu trikotā-žas kostīmus, vīriešu spor-ta kostīmus, veic pašas sarežģītākās operācijas, iz-pilda mainas normas uz-de-vumus. Jaunietes dzīvo labiekārtotās kopēnītnēs.

J. SILICKA foto

pāri trīssimt (neskaitot pa-redzēto kompensāciju).

Kolektīvs regulāri papil-dinās ar jaunām spējīgām strādniecēm. Meistares Sil-vijas Stubures mainā pirms pusgada no Ogres trikotā-žas kombināta arodvidus-skolas ienāca četras jaunie-tes — Aija Reinbaha, Vel-

Senā Jersika

E. MUGUREVIČS,
arheoloģiskās ekspedīcijas
vadītājs Jersikā

(Sākums laikraksta 8. numurā)

nīcīl savas atlikušas valsts pusi līdz ar visu tai piederīgo, ko bīskaps Alberts tālāk izlējoja Iksīles pils brūniniem Konrādam ar nepatikamu noteikumu par mantosānas kārtību — ja mīst viens no abiem līdzīpašniekiem, tad lēnis pāriet otrā ipa-šumā. Tālāk notikumu attīsti-ba parādīja, ka taisni Iksīles Konrāda pēcteči mantoja zemes abpus Daugavai Jersikas-Dignājas apkārtē, jo pēc vairāku vēs-turiekā (A. Taube, M. Helmans) uzskata Visvaldim nebija viries-kārtības mantinieku.

Laikā, kad Rīgā uzturējās pā-vesta legāts un izšķira dažādus strīdus, starp apmeklētājiem mi-nēts arī Visvaldis (IH, XXIX, 4). Varbūt tā tika pārrunāti Jersikas valsts tālākie likteņi vai kādi citi jautājumi, par to hronists, diemžel, kļusē. Hronikā gan stās-tīts par Rīgas baznīcas plāša-jiem ipašumiem uz 1225. gadu šādiem vārdiem «viņa izstiepa sa-vus zarus desmit dienu gājienā līdz pat Rēvelei, vai izplatījās pa citu ceļu līdz Pleskavai, vai gar Daugavu līdz pat Jersikai atkal tikpat dienu gājienā» (IH, XXIX, 2). Ja pieņem, ka, hronists rakstot par Jersiku, domājis šīs valsts tālāko austrumu robe-žu ap Liksnu, tad salīdzinājuma ar attālumiem ziemeļu virzienā līdz dānu Rēveles apgabala dien-vidu robežai un dienvidaustrumu virzienā līdz Pleskavas kāpazistes rietumu robežai aptuveni atbilst realitātei dabā.

Dažus gadus vēlāk Jersikas Visvaldis atkal zaudēja daļu no savas valsts atlikuma. Par to liecina 1230. gada dokumenti (LG, I, Nr. 13), pēc kura Visvaldis nodevis Daugavgrīvas klostera abatam un kapitulam kādu salu un zemes Daugavas labajā krastā pie Liksnes. Sis tad ir pēdējais dokuments, kas apliecinā Jersikas valsts pastāvību.

Vāciešu uzvara pār Jersiku mi-nēta arī citās viduslaiku hronikās, taču vai tās ir tieši Indriķa hronikā aprakstītās epizodes, nav precīzi pasakāms. Atskauju hronikā, kas sarakstīta 13. gs. beigās, sniedz datus par Aizkraukles zo-benbrālu ordeņa pils pārvaldnieka Hartmuļa uzbrukumu Jersikas pīli, tās ienēšanu, 600 krievu no-galināšanu un atgriešanos ar bagātu laupījumu un gūstekniem. Sis ordenbrāļu uzbrukums iekrit mestra Vennona laikā (1202—1209. g. sāk.) tātad pirms bīskapa Alberta 1209. g. uzbrukuma Jersikai. Jaunākajā virsmestrū hronikā par metru Vennonu leiks, ka viņš ieguva kādu pili, savu Gerseko un aizdzina gūstā sie-vas un bērnus. Baltazāra Rusova Livonijas hronikā, ka Vennons daudz un bieži cīnījies ar nekris-tītiem, vienā reizē nokāvis krievu knazu, 600 krievus un pagāniem atnēmis Gersekas un Kokneses pilis. Vartbergas Hermaņa hronika (VHH), kas sarakstīta 14. gs. beigās, stāsta, ka Zobenbrālu ordeņa mestrs esot nopostījis un pavisam iznīcinājis Koknesi un Jersiku, kur tālāk dzīvojuši atkritēji (Kokenhusen et Gertze-ke, in guibus tunc scismatici habi-tabant). Te jāatceras, ka vidusla-iķos par atkritējiem saucē tos kristiešus, kas neatzina pāvestu kā baznīcas galvu. Šīs gadi-jumā par atkritējiem jeb shizmati-kiem nosaukti pareizticīgie, kas no Romas katoju baznīcas bija at-skēlušies jau 11. gs. vidū.

13. gs. divdesmitajos gados vāciešiem jau bija izdevies savā varā pakļaut un sadalit starp bīskapu un orde-ni visas rietumplatgalu zemes gar Daugavu un Gauju. Arī Jersika, kā redzējām, bija zaudējusi savu zemju lielāko daļu. Tagad vācie-ši bija nolēmuši Jersikas valsti pil-nīgi likvidēt. Sajā ziņā interesants ir 1239. gada 19. aprīļa dokuments (LVA II, Nr. 234), kas vēsta par Jersikas likteņi pēc valdniekā Visvalža nāves. Šai gadā Rīgas bīskaps Nikolajs ar saviem dom-kungiem un vasājiem, kā arī Livonijas ordeņmestrū un ordenbrā-ļiem iema par Jersikas tālāku nocītināšanu.

(Turpinājums sekos)

Baltijai nebaltas dienas

(Sakums 1. lpp.)

strodas berēniem pašrocīgi veido-
tais «piemineklis» OMONam. Pu-
ķainiem aizkuriem vejā izmisigi
plivojot, ielas malā stāv vīnu sa-
šaulais autobuss (attēla).

Divainus sajūtas pārņem. Pre-
runīgais. Vai tiešām cilvēks pie vi-
sa pierod? Ar visu samierinās? Ar
kara stāvokli, ar bandītiem, ar to,
ka nedrīkst pretolies. Bet prāts
saka priekšā, ka par visu ir padom-
māts. Jo, ak, kā centram nepatik,

ka pārak mierigi ir Latvija, ak,
kā gribas, lai kādam uzdotu nervi.
Bet mēs nevaram atlauties histē-
rismu kā PSRS prezidents, melus,
ieročus un streikus kā komunisti
un citi Latvijas «glābēji».

Mums ir jaiztur. Lai celš uz mū-
su valsts Augstāko Padomi vairs
nekad nevestu caur tikliem, blo-
kiem un stobriem. Stiprākajam un
gudrākajam ir jaiztur. Un neviens
par to nedrīkst šaubīties.

Rīga bija arī S. JOKSTE un
fotogrāfs P. BERNĀNS

AICINĀM DARBA MILICIJA

Lai pastiprimātu Latvijas Republikas lekšļietu ministrijas iestāžu
darbību pilsoņu dzīvības, veselības, tiesību un brīvību, ipašuma,
sabiedrības un valsts interešu aizstāvēšanai pret noziedzīgiem un
cītieni pretēcīkiem apdraudējumiem. Preiļu rajona izpildkomiteja
aicina aktīvo karadienestu izdiņēj ušos jauniešus stāties darba
Latvijas Republikas lekšļietu ministrijas iestādēs. Ludzam pie-
teikties rajona izpildkomiteja, 51, kabinetā, vai pa tālruni 22706.

J. SNIKERS,
rajona izpildkomitejas priekšsēdētājs

Baumas
vai patiesība?

Ieroči
nav atvesti

Otrdienas rītā kāds lasītājs
mums satrauktu pavēstīja, ka
iepriekšēja nakti LKP rajona ko-
mitejas ēkā caur logu krāvuši
iekšā kauj kādas kastes — vai
tāk tur neesot bijuši ieroči? Sazīmē-
jos ar LKP rajona komitejas pī-
mo sekretāru P. Varuminsku

Tās ir baumas — viņš sacīja.
Pirmkārt, tas noticis nevis nak-
ti, bet vakara. Otrkārt, no
LKP rajona komitejas ēkas izvā-
kusies likvidētā lautas kontroles
komiteja. Un, lai būtu ērtāk,
nebeles un citu inventāru padevu-
ši caur logu. Tāpēc neesot pa-
mata nekādam uztraukumam.

Pie reizes pajautāju sekrētarām,
vai rajonā joprojām uzturas armijas
pārstāvji. Jā, uzluoties
gan. Tas esot virsnieku postenis,
kura vienīgas mērķis — ne-
pieļaut V. I. Lenīna pieminekļa
demonstrāciju (postenim esot sakari
ar savu karaspēku daju). Ja rajona
vadība garantētu, ka piemineklis
netiks aizskarts, tad armijas
pārstāvji tūlīt atstātu rajona teri-
toriju, citiem vārdiem — likvidētu
posteni LKP rajona komitejas
ēkā.

P. STRAUTS

Televīzija

PIEKTDIEN, 25. JANVĀRI MASKAVAS I PROGRAMMA

5.30 — «Labīt». 8.00 — Ekono-
mikas problemas. 8.15 — Multipli-
kācijas filma. 9.05 — «Līdz 16 un
vecākiem...» 9.45 — Tautas me-
lo-dijas. 9.55 — Mākslas filmas «Le-
ej katra māja» 5. sērija. 11.00 —
«TZD». 11.15 — Dokumentālā fil-
ma «Austrālijas bronikas». 3. filma.
14.00 — «TZD». 14.15 — Mākslas
filmas «Slimnīca pilsetas nomāce»
9. sērija. 15.20 — «Mamma, tētis
un es...» 15.30 — Filma bērniem.
«Ivanco un cars Paganins». 17.10 —
Kontaktorums 17.40 — Eiropas
čempionāts daļslidošanā. Izvēles
programma sievietēm. 18.40 —
Programma «VID». 18.55 — Mā-
kslas filmas «Lej katra māja» 5.
sērija. 20.00 — «Laiks». 20.45 —
Programma «VID». Pārraukumā
22.45 — «TZD». 0.00 — Mākslas
filmas «Gimenes apstākļu dēļ» 2.
sērija. 1.05 — Krievu mākslai —
100.

MASKAVAS II PROGRAMMA
7.00 — Rita vingrošana. 7.15 —
Zinātniski populāra filma. 7.45 —
Mācību programmas. 8.55 — Do-
kumentālā filma. 9.05 — Macību
programmas. 10.05 — Lielbritānija
šodien. 11.05 — Televīzijas mā-
kslas išlīmu programma. 12.25 —
Tautas dziesmas. 13.05 — Do-
kumentālās filmas. 13.45 — Kon-
certs. 16.00 — Pasauces tautu daile-
rāde. Indija. 16.30 — «Lūk, māns
cīems». 17.30 — Sports visiem.
17.45 — Multiplikācijas filma.

17.55 — Kolāža. 18.00 — V. Vi-
socka piemiņai. 18.45 — «Labu
nakti, mazuļi!». 19.00 — Arena.
20.00 — «Laiks». 20.45 — Mākslas
filma «Superaplaučišana Milānas».
22.25 — Pasauces čempionāts ka-
manīnu sporta. 22.55 — PSRS
čempionāts džudo cīnā. 23.25 —
Koncerts.

SESTDIEN, 26. JANVĀRI
MASKAVAS I PROGRAMMA

5.30 — Koncerts 6.00 — Mu-
tiplifikācijas filmas. 6.15 — Sports
visiem. 6.30 — Rītmiska vingroša-
na. 7.00 — Rita izklaidejoša prog-
rama. 7.30 ... «Veselība». 8.00 —
«TZD». 8.15 — «Satīksme bez av-
arijām». 8.45 — «Vārds». 10.45 —
Estrādes koncerts. 11.15 — Doku-
mentālā filma «No bezīdībena». 1.
filma. 12.15 — Eiropas čempionāts
daļslidošanā. Izvēles programma
vīriešiem. 13.00 — Zinātniski po-
pulāras filmas «Zemes aīrlavas»
3. sērija. 14.00 — «TZD». 14.15 —
Mākslas filmas «Balamute». 15.40 —
Multiplikācijas filmas. 16.00 —
Dīsnejlenda brīnumi. 17.00 — Starp-
tautiskā panorāma. 17.45 — Mā-
kslas filmas «Dons Sezārs de Ba-
zans» 1. un 2. sērija. 20.00 —
«Laiks». 20.45 — Eiropas čempio-
nāts daļslidošanā. Izvēles pro-
gramma dejas. 21.45 — Atmīnas
par dziesmu. 22.15 — «TZD». 22.30 —
«Pirms un pēc pushakts». 20.00 —
Mākslas filmas «Nezināmā
zvaigzne» 1. sērija. 1.35 — Kon-
certfilma «Ziemeļu zvanī».

MASKAVAS II PROGRAMMA

7.00 — Rita vingrošana. 7.20 —
Multiplikācijas filmas. 7.30 —
NLO: nepiektākā vizīte. 7. raidījums.
8.10 — «Pasaule, kurā dzī-
vojam». 9.00 — Videokanāls «Sa-
raudzība». 12.30 — Krievijas te-
levīzijas programma. 16.00 —
Programma «Gimene». 17.00 —

Koncerts. 17.15 — Kinoserantins.
18.45 — Krievijas paramenta
vestnesis. 19.00 — «Labu nakti,
mazuļi!». 19.15 — Kinoserantins.
20.00 — «Laiks». 20.45 — Kino-
serantins.

SVĒTDIEN, 27. JANVĀRI
MASKAVAS I PROGRAMMA

8.00 — «Rita agrumā». 9.00 —
«Tēvzemēs sardzē». 10.00 —
Rita izklaidejoša programma. 10.30 —
Dzīvnieku pasaulē. 11.30 Mu-
zejos. 12.00 — «Lauku dzīve». 13.00 —
«Muzikālais kiosks». 13.30 —
Programma «Vedi». 14.00 —
«TZD». 14.15 — «Maratons — 15». 15.30 —
Svētdienas koncerts. 17.10 —
«Volts Disney piedāvā...» 18.00 —
Eiropas čempionāts daļslidoša-
nā. Paraugdemonstrējumi. 20.00 —
«Laiks». 20.45 — Mākslas filma
«Ziemas kīrši». 22.20 — Dzied V.
Leontjevs. 23.40 — «TZD». 23.55 —
«Reiz Kuškovā». 00.30 — Mā-
kslas filmas «Nezināmā zvaigzne»
2. sērija. 1.35 — «Lietus mūzika».

MASKAVAS II PROGRAMMA

7.00 — Rita vingrošana bērniem.
7.15 — NLO: nepiektākā vizīte. 7.
raidijs 2. dala. 8.00 — PSRS
čempionāts džudo cīnā. 8.30 —
Dokumentālā filma. 9.15 — ASV
čempionāts basketbolā profesionā-
lajā komandām. 10.15 — Krievi-
jas televīzijas programma. 13.45 —
«Āzijas balss». Pirmais starp-
tautiskais estrādes dziesmu kon-
kurss. Pirmā daļa. 15.40 — Do-
kumentālā filma. 16.00 — Program-
ma «Planēta». 17.00 — Pasauces
čempionāts kamanīnu sportā. 17.40 —
Jevgenijs Leonovs un citi...
19.00 — «Labu nakti, mazuļi!»
19.15 — Kolāža. 19.20 — Savie-
nojo republiku kinopublīcistika.
20.00 — «Vārds». 20.45 — Autori-
televīzija. 22.30 — Pasauces čem-
pionāts kamanīnu sportā.

Skaistu ziedu, klusu
dziesmu.
Nav ko citu dāvināt.
Viegla smiltis, viegli dusu
Dzīmtā smilšu kalnīnā.

(Z. Purvs)

Esam kopā ar Birutu Salaje-
vu, MĀMUĻU kapu kalnīnā iz-
vadot.

Jersikas un Livānu kori-

Taloni — arī rūpniecības precēm

Rajona iedzīvotājus — pircējus
interesē, kā šogad notiks tirdznie-
cība ar rūpniecības un pārtikas
precēm. Konkrētu atbildi dot nav
iespējams, jo pagaidām nav zinā-
mi šim gadam iedalītie preču re-
sursi.

Latvijas Republikas Ministru
Padome devusi norādījumu ražotā-
jiem — piegādātājiem šī gada pīr-
majā ceturksni piegādāt preces
tirdzniecībai pagājušā gada pirmā
ceturksnā īmeni.

Iedzīvotāju lielā pirkspēja un
ažiotāža uz gandrīz visām pārti-
kas un rūpniecības precēm liek
mainīt tirdzniecības formas un pie-
ņemt sadališanas principu. Lai
vienmērīgā sadalītu pārtikas un
rūpniecības preces, katram rajona
iedzīvotājam tiek ieviesti taloni

šādām rūpniecības un pār-
tikas precēm:

talons Nr. 1 — ādas apavi;
talons Nr. 2 — vīriešu ze-
kes vai bērnu zekes un zek-
bikses;

talons Nr. 3, talons Nr. 4 —
vīriešu, sieviešu, bērnu
vela;

talons Nr. 5 — zēnu vai
vīriešu virskrekli;

talons Nr. 6 — sāls (1 kg
pirmajā ceturksnī);

talons Nr. 7 — sērkociņi
(12 kārbas mēnesī);

talons Nr. 8 — elektro-
spuldzes.

Preces uz talonu Nr. 1 tiks sa-
dalītas pa iestādēm, uzņēmumiem
un organizācijām.

Pagaidām ne visi šie taloni ir
nodrošināti ar preču segumu.

Sanemot preču fondus un noslē-
dzot līgumus ar piegādātājiem, ra-
jona iedzīvotājiem sniegsim sīkāku
informāciju par pārtikas un rē-
niecības precēm, tirdzniecības for-
mām.

Cienījam rajona iedzīvotājus! Ir
novērots, ka atsevišķi pilsoni lie-
los daudzumos tirgo talonus uz
paaugstināta pieprasījuma precēm.
Sādos gadījumos līdzīgi nekav-
ojoties ziņot rajona iekšlietu daļai
vai rajona izpildkomitejas plānu
komisijai.

J. LIVDĀNS,
rajona izpildkomitejas plānu
komisijas priekšsēdētājs

MAINU divistabu dzīvokli 24
m² un vienistabu dzīvokli 18 m².
Preiļos pret trīsistabu. Telefons
23541.

MAINA četrīstabu dzīvokli pret
diviem divistabu dzīvokļiem Livā-
nos, viens var būt citā pilsētā.
Adrese: Preiļi, Košukova ielā 4,
dz. 26. Mihailova.

PĀRDOD tēlu Riebiņu pagasta
Zarinos J. Pastars.

PĀRDOD GAZ-53. Tālrunis 42407.

PĀRDOD melnbaltu govi ar
tēlu. Tālrunis 55606.

PĀRDOD govi. Zvanīt 54628.

PĀRDOD ilgi uzglabājamo KA-
POSTU: Holandes «Amaga», vācu
«Dauerweiss», GURKU: vācu «Li-
bella», «Izjašnij», «Rodnīcok» un
dažādu citu DĀRZENŪ, kā arī
dažādu (no Austrālijas) PUĶU
sēkļas.

PREIĻU TIRGU — 27. janvāri,
LIVĀNU TIRGU — 3. februāri
no plkst. 8.00 līdz 12.00. Valters.

Preiļu Sporta klubs «Cerī-
bas» pārdod
autobusu «LAZ».

Zvanīt pa telefonu 23758,
22649.

Agrorūpniecības apvienības
«Preiļi» mācību — kursu kombi-
nātā 28. janvāri pulksten 10.00
bez iepriekšējas pierakstīšanās sāk-
ties

nodarbības A, B kategorijas
traktoriem sagatavošanas grupai.

Galvenais redaktors Pēteris Pizelis